



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Pakiet powitalny dla cudzoziemców

Cześć! W tym przewodniku znajdziesz informacje dotyczące życia w Polsce, a w szczególności w województwie kujawsko-pomorskim. Dowiesz się jakie są możliwe formy pobytu w Polsce, jak szukać pracy, na co zwracać uwagę podczas wynajmu mieszkania, poznasz prawa dziecka i rodzica oraz dowiesz się z jakich świadczeń rodzinnych możesz skorzystać. Mamy nadzieję, że nasz pakiet okaże się dla Ciebie przydatny podczas pierwszych tygodni pobytu w Polsce.

Fundacja Emic

Województwo kujawsko-pomorskie

Region

Kujawsko-Pomorskie wymyka się definicjom, zaskakuje i intryguje. Nie pozwala się sobą znudzić, odkrywając wciąż nowe oblicza. Ma w swym krajobrazie meandrujące rzeki, dzikie ostępy, piaszczyste leśne dukty, łagodne doliny, solne bogactwa, prehistoryczne osady, surowe gotyckie mury, strzegące tajemnic baszty. Miasta o bogatym kolorycie, z rozmachem kreujące teraźniejszość, świadome swych walorów i odważnie kreślące przyszłość. Choć nauczone gospodarności, hołdujące technice i rzemiosłu, nie zapominają o swym, zapisanym przed wiekami w gwiazdach, dziedzictwie.

Odkryj zakątki naszego regionu, budując własną konstelację podróży! Może być tajemnicza, jak Pałuki, pełna przygód, jak Bory Tucholskie, fascynująca, jak Dolina Dolnej Wisły, nieodkryta, jak Bydgoszcz, w stylu *slow*, jak Pojezierze Brodnickie, z ułańską fantazją, jak Grudziądz, emanująca dobrą energią, jak nasze uzdrowiska, łagodna, jak Kociewie, sięgająca gwiazd, jak Toruń.

Wybrane miasta regionu, które warto odwiedzić:

Bydgoszcz

Przepływające przez miasto wody Brdy i Kanału Bydgoskiego tworzą jego niepowtarzalną atmosferę. Bydgoszcz wsłuchuje się w swą historię – zwłaszcza w tę sprzed 150 lat. Był to czas prosperity – rozwijał się tu przemysł, handel i rzemiosło. Rytm miasta wyznaczał wartki nurt rzeki i liczne śluzy Kanału Bydgoskiego, który niczym wodna autostrada połączył miasto ze wschodem i zachodem Europy.

Wyspa Młyńska – enklawa zieleni w samym centrum miasta i niewątpliwie jedno z najbardziej urzekających miejsc. Znad otaczającej ją Młynówki wyrastają XIX-wieczne zabudowania, zwane Wenecją Bydgoską. Spacerując po wyspie, warto odwiedzić muzea i galerie mieszczące się w XIX-wiecznych młynach i spichlerzach. Położenie przy międzynarodowej drodze wodnej E-70 (Berlin-Kaliningrad) zapewnia miastu połączenie z ogólnokrajowym systemem dróg śródlądowych poprzez węzeł wiążący Wisłę i Odrę. Na wodniaków czeka nowoczesna marina wkomponowana w sąsiedztwo zabytkowych Młynów Rothera. Pobliskie mosty i kładki prowadzą w urokliwe zakątki bydgoskiego śródmieścia, urzekającego secesyjną zabudową. O tym, jak pięknie miasto prezentuje się z wodnej perspektywy, można się przekonać podczas rejsu tramwajem wodnym i wędrowki Szlakiem Wody Przemysłu i Rzemiosła TeH₂O. Dumnie wznosząca się nad brzegiem Brdy Opera Nova stanowi

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

wyjątkową scenę artystyczną nie tylko naszego regionu. Do tego grona zaliczyć należy także Filharmonię Pomorską i Teatr Polski.

Toruń

Gotyckie ulice miasta uruchamiają wyobraźnię i przenoszą nas w czasie. Świadomość, że w Toruniu przyszedł na świat i wzrastał astronom, który „wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię”, budzi respekt i nakłania do tego, by zagłębić się w dzieje tego hanzeatyckiego grodu. Wyczarowywany tu od wieków korzenny przysmak i legendy z nim związane sprawiają, że chce się tu powracać, błądzić po tutejszych zakamarkach i odkrywać toruńskie tajemnice.

Ratusz, monumentalne kościoły, urokliwe kamieniczki, spichlerze – tu naprawdę gotyk jest na dotyk. Nie dziwi zatem fakt, że średniowieczny zespół miejski Torunia znalazł się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Mury obronne z bramami i basztami oraz ruiny zamku to pamiątka po założycielach miasta – rycerzach zakonu krzyżackiego. Kto odważny, przy Krzywej Wieży poddaje się „testowi prawości”. Jeśli zdoła utrzymać równowagę, przylegając plecami do ścian budowli, publicznie demonstruje swą uczciwość i wierność. Warto sprawdzić, czy z miasta Kopernika jest bliżej do gwiazd, odwiedzając rodzinny dom astronoma i ruszając w kosmiczną podróż w toruńskim planetarium. Miasto zaimponuje też miłośnikom militariów – Twierdza Toruń to jeden z najpotężniejszych systemów fortyfikacyjnych w Polsce.

Chełmno

Malownicze, położone na dziewięciu wzgórzach miasteczko przyciąga urokliwą panoramą, której granice wyznaczają wieże gotyckich kościołów. Wśród zabytków z czerwonej cegły poczujesz niezwykle klimat tego starego miasta o bogatych dziejach, znajdującego się na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego.

Historia miasta nierozdzielnie wiąże się z zakonem krzyżackim, który nadał Chełmnu prawo lokacyjne, tzw. „Przywilej Chełmiński”, nazywając je „miastem stołecznym”. Aż do XVIII w. dokument był wzorcem do lokowania ponad 200 miast, w tym Warszawy, Torunia, Gdańska czy Wadowic. Na terenie historycznej ziemi chełmińskiej w XIII w. powstała sieć budowli warownych. Dziś ich konstrukcje przypomina Park Miniatur Zamków Krzyżackich. Chełmno szczyci się najdłuższymi zachowanymi w Europie murami obronnymi, średniowiecznym szachownicowym układem ulic i zdobiącą rynek perłą architektury – gotycko-renesansowym ratuszem. Fara – jeden z sześciu zachowanych gotyckich kościołów, to miejsce, do którego udają się wszyscy zakochani. Przechowywane w nim relikwie św. Walentego stały się przyczynkiem do tego, by stary gród rozkwitł na nowo – tym razem jako Chełmno – miasto zakochanych

Grudziądz

Choć grudziądzkie zabytki nie ustępują swą wagą i urodą innym historycznym nadwiślańskim miastom, tutaj znajdziesz dowody na to, że atmosferę miejsca tworzą przede wszystkim jego mieszkańcy.

Panoramę Grudziądza tworzą unikatowe na skalę europejską spichlerze wznoszące się wysoko ponad

www.maszprawowiedziec.com.pl



wiślany brzeg. W 2011 r. w plebiscycie National Geographic Traveler spichrze uznane zostały za jeden z 7 nowych cudów Polski. Nad miastem góruje zrekonstruowana wieża Klimek, będąca niegdyś częścią zamku krzyżackiego. Warto wspiąć się na jej szczyt, skąd jak okiem sięgnąć widać wijącą się wstęgę Wisły. Spacerując po mieście, odkryjemy fragmenty XIV-wiecznych murów obronnych z Bramą Wodną, monumentalną gotycką bazylikę, trzy barokowe założenia klasztorne: benedyktynek, jezuitów i reformatorów.

Opisy regionu pochodzą ze strony: www.kujawsko-pomorskie.travel.pl

Codziennosc

Poniżej prezentujemy kilka zasad, które są przyjęte w Polsce jako społecznie akceptowalne:

- W Polsce panuje ustrój demokratyczny. Najważniejszy zbiór zasad jest zawarty w konstytucji. Jej treść znajdziesz tutaj www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm
- W Polsce obowiązuje równouprawnienie kobiet i mężczyzn, co oznacza, że wszystkie osoby dorosłe mogą głosować w wyborach, chodzić do pracy i samodecydować o swoim życiu.
- System edukacji w Polsce jest powszechny i obowiązkowy.
- W Polsce językiem urzędowym jest język polski. Niewiele stron internetowych jest przetłumaczona na języki obce. Wielu Polaków porozumiewa się w języku angielskim, a starsze pokolenie również w języku rosyjskim.
- W Polsce stosowanie kar cielesnych jest zabronione. Nie można również rozpowszechniać treści faszystowskich, a mowa nienawiści jest karana.
- Polacy raczej nie lubią się spóźniać – zwykle przychodzą na umówioną godzinę, a jak ktoś inny się spóźnia często odbierają takie zachowanie jako brak szacunku.
- W Polsce korzystanie z narkotyków jest nielegalne, a alkoholu nie można spożywać w miejscach publicznych (również na ulicy czy w parku).
- W Polsce można pić wodę z kranu w całym kraju.
- Polska jest dość homogenicznym narodem. Ilość mniejszości narodowych zamieszkujących Polskę jest bardzo mała, co czasami wpływa na nastawienie do osób z innych krajów. Polacy są jednak uważani za naród gościnnie i z całą pewnością ich dystans do osób wywodzących się z innych kultur można przełamać, np. przez wspólne spędzanie wolnego czasu.

To jest kilka zasad i kwestii związanych z Polską i Polakami. Moglibyśmy wyliczać je w nieskończoność, jednak jesteśmy przekonani, że lepiej będzie jak samodzielnie poznacie nasz kraj i wyrobicie sobie zdanie na temat różnych spraw.

Legalny pobyt w Polsce

Możliwe formy pobytu:

OBYWATELE PAŃSTW SPOZA UNII EUROPEJSKIEJ:

Jeżeli jesteś **obywatelem państwa SPOZA UE**, możesz przebywać w Polsce na podstawie jednego z czterech głównych typów dokumentu:



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

- Wizy,
- Warty pobytu,
- Ważnego paszportu biometrycznego (jeśli jesteś obywatelem państwa wobec którego zniesiony jest obowiązek wizowy),
- Ważnego paszportu ze stemplem, potwierdzającym złożenie wniosku na zezwolenie na pobyt.

Więcej o formach pobytu:

Wiza

Wiza jest dokumentem uprawniającym do wjazdu na terytorium Polski lub innych państw obszaru Schengen, przejazdu przez terytorium Schengen i pobytu na nim przez określony czas (ważność, cel wydania wizy wpisane są w paszporcie). Oprócz wizy koniecznym jest posiadanie ważnego paszportu.

Gdzie załatwisz wizę?

Wizę można uzyskać przed wyjazdem w konsulacie polskim. Zarejestrować wniosek lub umówić się na wizytę we właściwym konsulacie można na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej: <https://www.e-konsulat.gov.pl/>

Pobyt na podstawie ruchu bezwizowego:

Pobyt na terytorium wszystkich państw członkowskich obszaru Schengen bez konieczności uzyskania wizy nie może przekroczyć 90 dni w ciągu każdego 180-dniowego okresu.

Lista państw, których obywatele mogą podróżować do Polski bez wiz:

https://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/przyjazd_do_polski/lista_panstw/

Karta pobytu

Jeżeli okres pobytu w Polsce jest zaplanowany na okres dłuższy niż 3 miesiące, można ubiegać się o **zewolenie na pobyt** w Polsce i otrzymać kartę pobytu. W zależności od okoliczności Twojego pobytu możesz otrzymać **Kartę Pobytu Czasowego** lub **Kartę Pobytu Stałego**.

Rodzaje Kart Pobytu:

- Zezwolenia na pobyt czasowy,
- Zezwolenia na pobyt czasowy i pracę,
- Zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (Niebieska karta UE),
- Zezwolenia na pobyt stały,
- Zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE.

Karta pobytu wraz z ważnym paszportem potwierdza uprawnienia do pobytu w Polsce oraz uprawnia do wielokrotnego przekraczania granicy polskiej bez konieczności posiadania wizy.

Gdzie załatwisz kartę pobytu?

Wniosek oraz wszystkie niezbędne dokumenty na kartę pobytu można złożyć w:

- W Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, ul. Konarskiego 1-3 w Bydgoszczy, oraz w oddziałach zamiejscowych Urzędu:

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

- W delegaturze w Toruniu, ul. Moniuszki 15-21,
- W delegaturze we Włocławku, ul. Brzeska 8.

Wniosek o wydanie karty pobytu znajdziesz tutaj: <https://cudzoziemcy.gov.pl/pliki-do-pobrania/>

OBYWATELE PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ:

Jeżeli jesteś obywatelem jednego z krajów Unii Europejskiej możesz przebywać na terytorium Polski do 3 miesięcy na podstawie ważnego dokumentu podróży lub innego dokumentu tożsamości.

Za obywatela Unii Europejskiej uważa się:

- Obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- Obywatela Konfederacji Szwajcarskiej,
- Obywatela państwa członkowskiego EFTA – Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

W przypadku pobytu na terytorium Polski dłuższym niż 3 miesiące obywatel UE powinien złożyć wniosek o zarejestrowanie swojego pobytu w Polsce.

Gdzie zarejestrujesz swój pobyt?

Wniosek wraz z załącznikami możesz złożyć:

- W Oddziale Zezwoleń na Pracę oraz Rejestracji Zaprośzeń i Obywateli UE, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, ul. Konarskiego 1-3, 85-950 Bydgoszcz, II piętro.

Wniosek o zarejestrowanie pobytu obywatela UE znajdziesz tutaj: www.cudzoziemcy.gov.pl/pliki-do-pobrania

Praca w Polsce

Gdzie szukać pracy?

- Serwisy internetowe (np. www.pracuj.pl www.infopraca.pl www.gratka.pl)
- Centralna baza ofert pracy: <http://oferty.praca.gov.pl>,
- Ogłoszenia na tablicach w Urzędach Pracy i innych miejscach publicznych,
- Agencje pośrednictwa pracy,
- Przez znajomych.

Kto może wesprzeć w szukaniu pracy?

- **Urzędy pracy** - czyli instytucje państwowe zajmujące się udzielaniem informacji osobom bezrobotnym oraz pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy.
- **Agencje zatrudnienia** – prywatne firmy świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej

www.maszprawowiedziec.com.pl

Urzędy pracy w województwie kujawsko-pomorskim:

Powiatowy Urząd Pracy w Toruniu

Mazowiecka 49 A

godziny otwarcia: 7.30-15.30

Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu

Ul. Szosa Chełmińska 30/32

godziny otwarcia: 7.30-15.30

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Ul. Toruńska 147

godziny otwarcia: 7.15-15.15

Wojewódzki Urząd Pracy w Bydgoszczy

Ul. Ignacego Paderewskiego 26

godziny otwarcia: 7.30-15.30

Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu

Ul. Parkowa 22

godziny otwarcia: 7.00-15.00

Powiatowy Urząd Pracy we Włocławku

Ul. Kapitulna 24

godziny otwarcia: 7.30-15.30

MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Mieszkanie w Polsce

Jak legalnie wynająć mieszkanie?

Mieszkanie w Polsce można wynająć bezpośrednio od właściciela lub jego pełnomocnika, lub za pośrednictwem agencji nieruchomości. Za każdym razem należy podpisać umowę najmu, która określa zasady na jakich wynajmujemy mieszkanie.

Szukając pokoju, mieszkania lub domu do wynajęcia warto zwrócić uwagę na pełen koszt najmu. Podstawowa cena, jaka widnieje w ogłoszeniach, to najczęściej kwota, jaką pobiera właściciel mieszkania. Często dolicza się do niej: czynsz + opłaty za tzw. media (np. gaz, woda, prąd). Właściciel mieszkania często pobiera też kaucję (zwykle jest to równowartość miesięcznej opłaty za wynajem).

Co należy ustalić przed wynajęciem mieszkania?

- Szacunkową całkowitą wysokość miesięcznej opłaty,
- Rodzaj ogrzewania (ogrzewanie elektryczne będzie droższe niż tzw. ogrzewanie centralne),
- Wysokość kaucji (jeśli wysokość kaucji przekracza Twoje finansowe możliwości zapytaj właściciela o możliwość rozłożenia kaucji na raty).

Koszt wynajęcia mieszkania = comiesięczny koszt wynajmu + opłaty (czynsz, gaz, prąd, Internet itp.) + jednorazowa kaucja (zwrotna).

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Świadczenie	Kwota	Kryteria
Świadczenie pieniężne dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r. poz. 753)	Miesięcznie, okres przyznania oraz miesięczna wysokość ustalana indywidualnie w decyzji Wojewody	Jeśli posiadają ważną Kartę Polaka, i złożą wnioszek o udzielenie zezwolenia na pobyt stały.
Zasiłek rodzinny, do zasiłku mogą przysługiwać dodatki, odpowiednie do sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się	Miesięcznie 95 zł na dziecko do 5 lat; 124 zł na dziecko w wieku 5-18 lat; 135 zł na dziecko w wieku 18-24 lat.	a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (tj. posiadającym obywatelstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego) b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym, c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie: 1. zezwolenia na pobyt stały, 2. zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, 3. zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	1000 zł jednorazowo	
Świadczenie rodzicielskie (do 52 tygodnia życia dziecka)	1000 zł miesięcznie	
Świadczenie wychowawcze, tzw. Program „Rodzina 500+”	500 zł miesięcznie na drugie dziecko i kolejne	a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym, c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego: - w związku z okolicznościami dotyczącymi wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, - w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, - w celu

www.maszprawowiedziec.com.pl

		<p>korzystania z mobilności długoterminowej d) posiadającym kartę pobytu z adnotacją "dostęp do rynku pracy", z wyłączeniem obywateli państw trzecich, którzy uzyskali zezwolenie na pracę do sześciu miesięcy, przyjętych w celu podjęcia studiów, pracy sezonowej oraz tych, którzy mają prawo do wykonywania pracy na podstawie wizy.</p>
--	--	--

Co powinno być w umowie najmu?

- Adres lokalu,
- Okres czasu, na jaki zawarta jest umowa (może być to czas określony, np. rok lub czas nieokreślony),
- Wysokość opłat oraz zasady dokonywania opłat (np. do 10 dnia każdego miesiąca),
- Warunki wypowiedzenia umowy, czyli rezygnacji z wynajmowania mieszkania,
- Zasady zwrotu kaucji.

Czym jest kaucja?

Kaucja to dodatkowa opłata zabezpieczająca ewentualne roszczenia wynajmującego jakie może mieć w przypadku nieopłacenia którejś z comiesięcznych opłat lub za zniszczenie wyposażenia mieszkania. Jeżeli nic takiego nie będzie mieć miejsca, kwota kaucji powinna zostać zwrócona osobie po zakończeniu okresu wynajmu.

Gdzie szukać ogłoszeń?

Ogłoszeń o wynajmie mieszkań najlepiej szukać w Internecie, np. na stronach:

- www.olx.pl
- www.otodom.pl
- www.gratka.pl
- www.morizon.pl

Rodzina

Kiedy i o jakie świadczenia mogą starać się cudzoziemcy ?

Szczegółowe informacje o świadczeniach (również tych nieujętych w tabeli), o zasadach ubiegania się oraz formularze druków dostępne są w Miejskich i Gminnych Ośrodkach Pomocy Społecznej (lub Pomocy Rodzinie) oraz w Centrach Świadczeń Rodzinie (500+).

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Ośrodki wspierające rodzinę w województwie kujawsko-pomorskim:

Toruńskie Centrum Świadczeń Rodzinie

ul. Batorego 38/40
87-100 Toruń
tel: (56) 657 72 00
tel: (56) 657 72 38
sekretariat@tcsr.torun.pl
www.tcsr.torun.pl

oraz

ul. Bydgoska 74
87-100 Toruń
tel: (56) 687 00 90
tel: (56) 678 98 78
500plus@tcsr.torun.pl

Urząd Miasta Bydgoszczy Wydział Świadczeń Rodzinnych

Wojska Polskiego 65
85-001 Bydgoszcz
tel. 52 585 67 35
wsr@um.bydgoszcz.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu

ul. Konstytucji 3 Maja 40 c
87-100 Toruń
tel. (56) 65 08 565
fax. (56) 64 86 447
sekretariat@mopr.torun.pl
www.mopr.torun.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Ogrodowa 9
85-043 Bydgoszcz
tel. (52) 321 55 35
(52) 325 44 10
sekretariat@mopsbydgoszcz.pl
www.mopsbydgoszcz.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Grudziądzu

Ludwika Waryńskiego 34 A
86-300 Grudziądz

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

tel. 56 696 87 00

www.mopr.grudziadz.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie we Włocławku

ul. Ogniowa 8/10

87-800 Włocławek

tel. 54 423 23 00

<http://mopr.wloclawek.pl/>

Punkty przyjmowania wniosków 500+ w regionie kujawsko-pomorskim:

- **Bydgoszcz**
Wydział Świadczeń Rodzinnych, ul. Wojska Polskiego 65,
UM, ul. Grudziądzka 9-15 bud. D;
filia UM, ul. E. Gierczak 6.
- **Grudziądz**
MOPR, ul. Waryńskiego 43 A, Dział świadczeń rodzinnych i wychowawczych, pok. 3, 4.
- **Toruń**
Toruńskie Centrum Świadczeń Rodzinie, ul. Batorego 38/40,
MOPR, ul. Klonowica 19 i ul. Konstytucji 3 Maja 40 c,
SM Na Skarpie, ul. Wyszyńskiego 6,
VII LO, ul. Batorego 39 b,
Punkty Informacyjne UMT: ul. Wały gen. Sikorskiego 8, ul. Grudziądzka 124/126, ul.
Poznańska 52, ul. Dziewulskiego 38, ul. Broniewskiego 90 (CH Plaza).
- **Grudziądz**
MOPR, ul. Waryńskiego 43 A, dział świadczeń rodzinnych i wychowawczych, pok. 3, 4.
- **Włocławek**
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, ul. Kilińskiego 1.

Szkoła

System edukacyjny w Polsce jest powszechny i obowiązkowy dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 lat.

Rodzaje placówek edukacyjnych w Polsce:

- Żłobki i przedszkola (dla dzieci od 6 tygodni do 6 lat),
- Szkoły Podstawowe (8 klas/dla dzieci w wieku od 6/7 lat)
- Szkoły średnie (4 lub 5 klas dla młodzieży w wieku od 16 lat) np. licea, szkoły zawodowe, technika.

Do niedawna system edukacji w Polsce obejmował również trzyletnie gimnazja przeznaczone dla młodzieży w wieku 13-16 lat. Jednak reforma szkolnictwa z 2017 roku stopniowo znosi gimnazja, a w roku 2019 zostaną one całkowicie zlikwidowane.

Żłobki, przedszkola i szkoły w Polsce mogą być **publiczne lub niepubliczne**. Placówki publiczne prowadzone są głównie przez jednostki samorządu terytorialnego (opłaty za nie są niższe lub nie ma

www.maszprawowiedziec.com.pl



ich wcale). **Placówki niepubliczne** prowadzone są przez podmioty prywatne lub społeczne (opłaty za nie są wyższe). Każdy samorząd lokalny organizuje opiekę zgodnie z własną polityką zarówno co do liczby placówek jak i opłat pobieranych od rodziców.

Prawa i obowiązki rodzica w Polsce.

Rodzic ma obowiązek:

- Zapisać dziecko do szkoły i dbać o to by do niej uczęszczało,
- Troszczyć się o fizyczny i psychiczny rozwój dziecka,
- Utrzymywać dziecko finansowo (obowiązek alimentacyjny w przypadku rozwodu),
- Stworzyć mu odpowiednie warunki do nauki i rozwoju.

Rodzic ma prawo:

- Do wychowania i edukacji dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami moralnymi i religijnymi, ale z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, wolności jego sumienia i wyznania, przekonań oraz z poszanowaniem jego godności i praw.
- Wymagać od dziecka posłuszeństwa. Może także oczekiwać od dziecka mieszkającego z nimi pomocy w gospodarstwie domowym oraz - w razie, gdy dziecko ma dochody z własnej pracy - przyczyniania się do pokrywania kosztów utrzymania rodziny.
- Do kontaktów z dzieckiem, niezależnie od władzy rodzicielskiej. Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.
- Do informacji o zasadach oceniania wewnątrzszkolnego, a w szczególności o: wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen, sposobach sprawdzania wiedzy uczniów, warunkach i sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania itp.
- O uzyskiwania bieżącej, rzetelnej informacji o postępach, trudnościach w nauce i ich przyczynach, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach swoich dzieci.

Dziecko ma prawo:


- Do swobodnej wypowiedzi; prawo to ma zawierać swobodę poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka.
- Poszanowania jego tożsamości, godności i prywatności.
- Do wolności, godności, szacunku, nietykalności osobistej.
- Do swobody myśli, sumienia i wyznania

Rodzice i dzieci są obowiązani do wzajemnego szacunku i wspierania się. W Polsce stosowanie kar cielesnych jest zakazane.

Wsparcie edukacyjne dla dzieci z doświadczeniem migracyjnym w polskiej szkole obejmuje:

- Lekcje języka polskiego (indywidualne lub w grupie) w wymiarze nie mniejszym niż 2 godziny w tygodniu przez 2 lata lub tak długo jak tego potrzebuje dziecko,
- Pomoc asystenta dziecka cudzoziemskiego przez 2 lata,
-

www.maszprawowiedziec.com.pl

- 
- Zajęcia wyrównawcze w celu zniwelowania różnic programowych między szkołą polską a szkołą w kraju pochodzenia. Łącznie dziecko może skorzystać z 5 godzin zajęć i lekcji języka polskiego tygodniowo.

Opieka medyczna

Publiczna opieka medyczna (bezpłatna).

Do korzystania z publicznej, bezpłatnej opieki zdrowotnej w Polsce uprawnione są osoby posiadające ubezpieczenie zdrowotne w Narodowym Funduszu Zdrowia (NFZ). NFZ to jednostka państwowa finansująca ze środków publicznych leczenie i refundująca leki osobom ubezpieczonym.

Kto posiada ubezpieczenia zdrowotne?

- Pracownik zatrudniony na umowę o pracę i/lub umowę zlecenie.
- Współmałżonek pracownika. Nie dzieje się to jednak automatycznie, współmałżonka należy zgłosić do ubezpieczenia u swojego pracodawcy. W chwili, kiedy współmałżonek podejmie pracę, należy to jak najszybciej zgłosić do swojego pracodawcy, w celu nie dublowania ubezpieczenia.
- Dzieci pracownika. Każde dziecko do 18 roku życia zostaje ubezpieczone dzięki pracującemu rodzicowi. Osoby pomiędzy 18 a 24 rokiem życia są ubezpieczone tylko jeżeli się uczą (w liceach, technikach, szkołach policealnych lub szkołach wyższych).

Potwierdzenie prawa do ubezpieczenia zdrowotnego.

Jeżeli posiadasz numer PESEL, dane o prawie ubezpieczenia są w systemie informatycznym **EWUŚ**. Może się jednak zdarzyć błąd systemu i nie potwierdzić ubezpieczenia. W takim przypadku należy przy sobie mieć dokumenty potwierdzające ubezpieczenie takie same jak osoby nie posiadające numeru PESEL.

Dokumenty potwierdzające ubezpieczenie zdrowotne:

- Raport miesięczny ZUS RMUA, wydany przez pracodawcę,
- Aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne – dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą,
- Umowa zawarta z NFZ wraz z kopią formularza ZUS ZZA i aktualnym dowodem opłacenia składki zdrowotnej – dla osoby dobrowolnie ubezpieczonej,
- Uczniowie i studenci (18 do 26 lat) dodatkowo legitymację szkolną lub studencką.

Możesz też uzyskać ubezpieczenie zdrowotne i jednocześnie prawo do bezpłatnego leczenia opłacając samodzielnie składkę zdrowotną. Ta procedura nazywa się „dobrowolną składką zdrowotną”.

Jaka pomoc medyczna przysługuje osobom ubezpieczonym w NFZ?

- Pomoc **lekarza rodzinnego (internisty)**. Przed pierwszą wizytą, należy zgłosić się do wybranej przychodni, wypełnić i złożyć deklarację wyboru lekarza rodzinnego, w przypadku kobiet także deklarację wyboru położnej środowiskowej.
- Opieka nocna i świąteczna, opieka szpitalna, pomoc Szpitalnego Oddziału Ratunkowego.
- Dopłaty do leków, czyli recepty na leki refundowane.
- Rehabilitacja lecznicza.
- Prawo do wszystkich badań diagnostycznych, na które skierowanie wystawi lekarz, którego gabinet posiada informację „Umowa z NFZ”.

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

- Wizyty u lekarza specjalisty, do którego **skierowanie** wystawi lekarz podstawowej opieki zdrowotnej. Lekarz specjalista świadczący leczenie musi posiadać informacje przed gabinetem „umowa z NFZ”.

Bez skierowania możesz skorzystać z leczenia u następujących specjalistów:

- Psychiatry,
- Onkologa,
- Dentysty,
- Ginekologa.

Leczenie bez skierowania jeżeli jesteś:

- Chory na gruźlicę,
- Zakażony wirusem HIV,
- Uzależniony od alkoholu, środków odurzających, środków psychotropowych (w ramach terapii uzależnień).

Prywatna opieka medyczna.

Z usług prywatnych gabinetów lekarskich lub szpitali może korzystać każdy, kto opłaci usługę (np. konsultację lekarską, badanie itp.). Na rynku jest bardzo wiele prywatnych gabinetów lekarskich i przychodni. Najłatwiej znaleźć je w Internecie po wpisaniu odpowiedniej frazy. Jednym z portali, który może ułatwić szukanie specjalisty jest www.znanylekarz.pl.

Można również wykupić abonament w prywatnej placówce medycznej. Płaci się wtedy raz w miesiącu i korzysta z wybranego pakietu medycznego.

Pomoc w nagłych sytuacjach

Numery alarmowe

Numer 112 to europejski numer alarmowy. Zadzwoń pod niego, jeśli czujesz jakiegokolwiek zagrożenie bezpieczeństwa, zdrowia lub życia. Pracownik centrum powiadamiania ratunkowego w razie potrzeby przekieruje sprawę do Policji, Straży Pożarnej lub Ratownictwa Medycznego.

Pozostałe numery alarmowe:

Policja 997

Pogotowie 999

Straż pożarna 998

Straż miejska 986

Pogotowie gazowe 992

Pogotowie energetyczne 991

www.maszprawowiedziec.com.pl

Placówki dyplomatyczne:

Konsulat Honorowy Ukrainy w Bydgoszczy

ul. Garbary 3
85-229 Bydgoszcz
Tel. 52 567 0786

konsulathonorowy.ukrainy@byd.pl

www.konsulathonorowyukrainy.byd.pl

MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Konsulat Honorowy Republiki Mołdawii w Toruniu

ul. Podmurna 60
87-100 Toruń
Tel: 56 652 13 14
Tel. kom: 601 683 022

mrozowski-jan@wp.pl

www.konsulmoldawiatorun.pl

Konsulat Republiki Słowenii w Toruniu

ul. Ludwika Rydygiera 30/32
87-100 Toruń
tel. [56 623 88 90](tel:566238890)

Konsulat Republiki Peru w Toruniu

87-100 Toruń
ul. Moniuszki 46/19
tel. [56 658 57 56](tel:566585756)

Honorowy Konsulat Finlandii w Toruniu

ul. Droga Starotoruńska 5
87-100 Toruń
tel. [609 229 900](tel:609229900)

Konsulat Republiki Litewskiej w Toruniu

ul. Piekary 12
87-100 Toruń
tel. [56 658 39 19](tel:566583919)

Konsulat Honorowy Republiki Czeskiej w Bydgoszczy

Aleje Adama Mickiewicza 3/2
85-071 Bydgoszcz
tel. [52 331 74 25](tel:523317425)

www.maszprawowiedziec.com.pl

FUNDACJA
EMIC



PROJEKT "MASZ PRAWO WIEDZIEĆ"
WSPÓLFINANSOWANY Z PROGRAMU
KRAJOWEGO FUNDUSZU AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI



UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Konsulat Honorowy Republiki Federalnej Niemiec w Bydgoszczy

Dworcowa 19
85-009 Bydgoszcz
tel. [52 349 30 59](tel:523493059)

Ambasada Republiki Białorusi

ul. Wiertnicza 58
02-952 Warszawa
Tel. 22 742 09 90, 22 842 52 02
608 416 313

Konsulat Generalny Federacji Rosyjskiej

ul. Stefana Batoiego 15
80-001 Gdańsk
Tel. 58 341 10 88

Utrata dokumentów

W przypadku zgubienia lub kradzieży dokumentów, pierwszy krok powinien być skierowany do posterunku policji. Jest to bardzo ważne, aby m.in. uniemożliwić wykorzystanie dokumentu przez inne osoby. Policjant wydaje zaświadczenie o utracie dokumentów, z którym należy zgłosić się do Ambasady lub Konsulatu swojego kraju aby uzyskać nowy dokument lub dokument zastępczy. Ważne jest również abyś zablokował zgubione karty płatnicze w swoim banku.

Kultura

Kujawsko-Pomorskie to region, który charakteryzuje bardzo dynamiczne życie kulturalne. Liczne instytucje kultury, festiwale filmowe i te związane ze sztuką oraz lokalne wydarzenia artystyczne uzupełniają bogactwo tego wyjątkowego miejsca. W Toruniu, Bydgoszczy, Inowrocławiu oraz w Chełmnie – w każdej miejscowości dzieje się coś, co przyciąga amatorów kultury i sztuki.

Wybrane instytucje kultury w regionie:

Toruń

Dwór Artusa – zlokalizowane na Rynku Staromiejskim miejsce z bardzo bogatą ofertą koncertową.

www.artus.torun.pl

Teatr Baj Pomorski – teatr dziecięcy z repertuarem przyjaznym również dla dorosłych.

www.bajpomorski.art.pl

Kulturhauz – niezależny dom kultury, prezentujący wydarzenia artystyczne o charakterze alternatywnym. www.kulturhauz.com

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

Bydgoszcz

Teatr Polski – teatr krytyczny z bardzo ciekawym repertuarem. www.teatrpolski.pl

Miejski Ośrodek Kultury w Bydgoszcz – koncerty, wernisaże, festiwale, wieczory autorskie, prelekcje, spektakle, konwersacje, spotkania grup twórczych, warsztaty w jednym miejscu. www.mck-bydgoszcz.pl

Grudziądz

Centrum Kultury Teatr w Grudziądzu - prowadzi szeroko zakrojoną działalność impresaryjną w zakresie teatru, muzyki i kabaretu. www.teatr.grudziadz.pl

Wybrane inicjatywy kulturalne regionu:

Transgresje – festiwal muzyczno-artystyczny odbywający się w Toruniu. www.transgresje.com.pl

Tofifest – festiwal filmowy odbywający się w Toruniu. www.tofifest.pl

Bella Skyway Festival – festiwal sztuki światła odbywający się w Toruniu. www.bellaskyway.pl

Camerimage – festiwal filmowy odbywający się w Bydgoszczy. www.camerimage.pl

9 Hills Festival – festiwal artystyczno-animacyjny w Chełmnie. www.9hf.pl

Ważne daty i Święta:

1 stycznia – Nowy Rok, dzień wolny od pracy

6 stycznia – święto Trzech Króli, dzień wolny od pracy

ostatnia niedziela marca – zmiana czasu z zimowego na letni

marzec/kwiecień – Wielkanoc, święto ruchome, Poniedziałek Wielkanocny to dzień wolny od pracy

1 maja – Święto Pracy, dzień wolny od pracy

3 maja – Święto Konstytucji 3 Maja, dzień wolny od pracy

26 Maja – Dzień Matki, dzień pracujący

23 czerwca – Dzień Ojca, dzień pracujący

lipiec i sierpień – wakacje szkolne

15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny, dzień wolny od pracy

1 września – początek roku szkolnego, dzień pracujący

ostatnia niedziela października – zmiana czasu z letniego na zimowy

1 listopada – Wszystkich Świętych, dzień wolny od pracy

11 listopada – Dzień Niepodległości, dzień wolny od pracy

6 grudnia – Mikołajki, dzień pracujący

24 grudnia – Wigilia Bożego Narodzenia, dzień pracujący

25 i 26 grudnia – Święta Bożego Narodzenia, dni wolne od pracy

Społeczeństwo obywatelskie:

W regionie działa wiele organizacji pozarządowych: fundacji, stowarzyszeń oraz grup nieformalnych. Organizację pozarządową może założyć każdy, bez względu na kraj pochodzenia osób, które chcą ją założyć. Organizacje pozarządowe robią różne rzeczy: zajmują się ekologią, edukacją pozaformalną,

www.maszprawowiedziec.com.pl



MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

wsparciem osób wykluczonych społecznie lub realizują projekty artystyczne. Fundacja Emic jest jedną z organizacji pozarządowych w regionie.

Wiele fundacji i stowarzyszeń poszukuje wolontariuszy – wolontariat jest świetną okazją do pogłębiania wiedzy, poznawania nowych osób oraz rozwoju pasji. Jak założyć organizację dowiesz się stad: <https://poradnik.ngo.pl/jak-zalozyc-fundacje-stowarzyszenie>.

Kilka organizacji pozarządowych w regionie:

- Fundacja Emic – wspiera migrantów i uchodźców w stawianiu pierwszych kroków w Polsce. www.emic.com.pl
- Pracownia Zrównoważonego Rozwoju – zajmuje się konsultacjami społecznymi, rewitalizacją oraz planowanie przestrzeni. www.pzr.org.pl
- Kamienica Inicjatyw – to miejsce integracji dzieci i seniorów. www.kamienica-inicjatyw.pl
- Fundacja Wiatrak – wprowadza w życie nauki św. Jana Pawła II. www.wiatrak.org.pl

Dziękujemy, że zapoznałeś się z naszym przewodnikiem. Mamy nadzieję, że się przydał w układaniu sobie życia w Polsce. Jeśli przewodnik okazał się za małym wsparciem, zawsze możesz się z nami skontaktować i skorzystać z oferty projektu „Masz Prawo Wiedzieć!”, a w ramach jego:

- Uczyć się języka polskiego,
- Korzystać z poradnictwa prawnego, psychologicznego oraz pracowniczego,
- Brać udział w kursach i szkoleniach,
- Spotykać się z fajnymi osobami podczas wyjść integracyjnych.

www.maszprawowiedziec.com.pl

FUNDACJA
EMIC



PROJEKT "MASZ PRAWO WIEDZIEĆ"
WSPÓLFINANSOWANY Z PROGRAMU
KRAJOWEGO FUNDUSZU AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI



UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI